GAZETA KRAKOWSKA

No. 97.

W NIEDZIELĘ DNIA 4 GRUDNIA 1808.

Z Wiednia d. 26. Listopada.

Podług nadeszłych z Ołomuńca pod d. 22 Listopada doniesień, przespała Nayiaśnieysza i powszechnie szacowana nasza Cesarzowa bardzo dobrze noc z d. 21 na 22gi, i przychodzi coraz bardziey do zdrowia. Doniesienia pod d. 23 ieszcze są pocieszenieysze; dnia tego bowiem iadła iuż Nayiaśnieysza Cesarzowa razem obiad z Nayiaśnieyszym Cesarzem, Arcy Xiążętami Rudolfem i Ferdynandem, i może, podług zdania nadwornego lekarza, ieżeli stan zdrowia będzie się tak dáley polepszał, za parę dni wybrać się w podroż.

Dokończenie mowy Arcy Xcia Jmć Palatyna przy zakończeniu seymu Węgierskiego.

"Połączcie więc wasze usiłowania z moiemi, do wykonania uchwał teraźnieyszego seymu! wspierayćie mnie waszą pomocą! i podawaycie mi ciągle sposobność, ażebym mogł waszem oczekiwaniom odpowiadzieć. Nim rozłączę się z wami przyrzekam uroczyście przed całem tu zgromadzeniem, iż pamiętaiąc na słowa Nayłaskawszego naszego Monarchy, powierzoney moim rozkazom szlacheckiey insurrekcyi, przeznaczoney iedynie na obronę naszego Króla, oyczyzny i konstytucyi, nie wystawię na niebezpieczeństwo, i raczey moią osobę, niżeli ten puklerz Króla i oyczyzny bez celu poświęcę. Staranność nad edukuiącą się w akademii Ludwiki młodzieżą, powierzoną mi za nayłaskawszem pozwoleniem J. C. K. Mci, policzę pomiędzy celnieyszemi moiemi obowiązkami, i tak nią zarządzać będę, że na przyszłym seymie zobaczycie iuż owoce przedziwnego tego urządzenia i nadzieie oyczyzny. Z resztą niezaniedbam dopełnić żadnego życzenia, ktoreby mnie czyniło godnym zaufania Nayłaskawszego Monarchy, panuiącego tak dobremu narodowi. Zanieście Przezacne Stany, te moie uczucia waszem współziomkom, oświećcie ich o tem wszystkim, co na teraźnieyszem seymie postanowione zostało, ożywcie ich tym samym duchem, którym sami tchniecie. Współziomkowie wasi zobaczą mnie zawsze na czele wykonawcow ustaw i razem one gorliwie dopełniaiącym. Starać się zawsze będę nie tylko słowy, ale i uczynkiem wszystkim przodkować, i poczytam się za szczęśliwego, ieżeli własną nawet

krwią potrafię obronić Nayłaskawszego Króla, oyczyznę i konstytucyą przeciw nieprzyiaciołom!„

Z Konstantynopola d. 15 Października.

Na Archipelag przybył Angielski Minister Adaire, który starał się o pozwolenie u dowodzcy niższych Dardanellow, aby mogł do Konstantynopola popłynąć. Lecz z rozkazu W. Wezyra dał mu rzeczony dowodzca przeciwną iego żądaniu odpowiedź.

Zawieszenie oręża między Portą i Rossyą trwa ieszcze ciągle i zapewne trwać będzie aż do wiosny, poki polityczne okoliczności pomyślnieyszego niewezmą obrótu.

Z Londynu d. 25 Października.
(Przez Daniią.)

W piątek w południe przybył rybacki Francuzki statek pod banderą pokoiową do Dunow. Jeden z naszych okrętow osadził go zaraz swoiemi ludźmi. Znaydowało się na nim dwoch officerow Francuzki i Rossyyski. Wysadzono ich na ląd i do Admirała Angielskiego zaprowadzono, który odesłał ich z officerem morskim do Londynu. Officerowie Rossyyski i Francuzki przybyli w piątek w nocy do Londynu, i oddawszy przywiezione listy w kancelaryi do spraw zagranicznych, zaprowadzeni zostali do Posłańca stanu Shaw, u którego przenocowali. Nazaiutrz rano o godzinie w pół do osmy dano im paszporty i odesłano ich pocztą do Dealu, gdzie w wieczor stanęli. Dano oraz znać przez Telegraf do Dealu, aby statek pod banderą pokoiową nie odpływał poty, poki tam goniec nie nadbieży. O godzinie 1 po południu odprawili ministrowie dosyć długie naradzenie nad przywiezionemi przez powyższych officerow listami, potem wyprawił Minister Canning Posłańca stanu Shaw z odpowiedzią na podane propozycye do pokoiu. Nasz posłaniec stanu przybył późno w nocy do Dealu i statek pokoiowy odżynął w niedzielę d. 23 do Boulogne. Pozornie te propozycye do pokoiu nie czynią tu wielkich nadziei.

Podług doniesień z wyspy Francuzkiey przez Amerykę, przybył tam Francuzki officer z Persyi. Dziesięć tysięcy woyska znaydowało się z Persyi w drodze do Indyow; lecz wątpią, żeby to Francuzkie woyska były.

Jenerał Slade złączy się z brygadą huzarow z korpusem Jenerała Baird, który do Hiszpanii popłynął.

W zach dnio - indyyskich wodach zatopiła się Angielska fregata o 36 działach.

Dokończenie Angielskich rapportow z morza Baltyckiego.

Kontraadmirał Nauckhoff posłał Królowi Szwedzkiemu następuiący rapport:

"Postanowiliśmy z Admirałem Hood, iż flota d. 25 wyyśdź miała pod żagle. Plan attaku był ułożony, i ażeby iak naydokładniey się porozumiewać, przysłał mi Admirał Hood przez Kapitana Thomson, zasłużonego officera, który w iedneyże z Nelsonem bitwie utracił rękę, znaki, których Angielskie okręty używaią, wraz z znakami telegraficznemi. Ja posłałem mu nawzaiem Szwedzkie znaki przez Porucznika Jwsen. D. 25 o godzinie 5 z rana wypłynęły Angielskie okręty z Oro. Inne okręty podnosiły iedne po drugich kotwice, i o godzinie 7 cała flota była iuż na morzu. O godzinie 9 postrzegliśmy Rossyyską flotę i dany był znak do powszechnego iey ścigania. O godzinie 10 stanęła flota w linii; a że niektóre okręty wolno płynęły, dano im zatem znak, aby wszystkie rozpuściły żagle. Liniiowy okręt Xżę Fryderyk Adolf odebrał znak, aby popłynął do Karlskrony. Dwa Angielskie miedzią obite okrę-

ty i naysżypciey z Angielskich okrętow pływaiące, wkrotce nas wyprzedziły. Flota W. K. Mci płynęła ile mogła spieszno i dosyć zbliżyła się do nieprzyiaciela. D. 26 rowno z świtem Angielski okręt Inplakable, za którym Admirał H od w niewielkiey odległości na Centaurze płynął, dograł ostatni okręt nieprzyiacielskiey floty. Major Fischerstrëm na okręcie Tapperhedem znaydował się naybliżey, iednak o pół mile od Angielskich okrętow oddalony. Waleczny Amirał Hood uderzył wszelako na nieprzyiaciela. O godzinie 5 zrana zbliżył się Kapitan Martin okrętu Implakable do nieprzyiacielskiego okrętu i z wszystkich dział do niego wystrzelił. Czynił daley obroty i ieszcze dwa razy do niego dał ognia. Rossyyski okręt zdawał się bydź bardzo uszkodzonym i byłby zaraz zabrany, gdyby inne okręty nie były mu na pomoc przybyły. Flota W. K. Mci spieszyła ile tylko mogła, iednak naybliższe okręty znaydowały się ieszcze o pół mile od Angielskich. Admirał Hood czynił co tylko mogł, dla nakłonienia nieprzyiaciela do stoczenia walney bitwy, w którey byłby niechybnie całą utracił flotę. Nieprzyiaciel nie potrafiłby iey nawet był uiiąć, gdyby wiatr nie był się odmienił, za pomocą którego schronił się do Baltisch Portu (także Roogerswick.) O godzinie 12 w południe weszła cała flota do tego portu, wyiąwszy okręt, z którym bił się okręt Implakable i niedaleko przed skałami Roger na kotwicy stanął, gdzie Admirał Hood znowu nań uderzył i zabrał go, a nazaiutrz go spalił. Odwagę, którą Admirał Hood, iego officerowie i maytkowie okazali, uderzaiąc dwiema okrętami na 9 liniiowych okrętow i 11 fregat bez żadney pomocy, i ieden z nich zabrawszy, zasługuie bez wątpienia na naywiększą pochwałę. Dziewięć liniiowych okrętow z floty W. K. Mci stoią teraz pod Baltisch Portem, a okręt Tapperheden i fregaty krążą około stoiących na kotwicach okrętow. — Na okręcie Gustaw Adolf IVty przed Baltisch - Po tem d. 26 Sierpnia 1808.

H. J. Nauckoff. kontra-admirał.

"Kontraadmirał Hood ma honor przesłać W. K. Mci (Królowi Szwedzkiemu) banderę liniiowego Rossyyskiego okrętu Wsewolod o 74 działach, który zabrany został d. 26 b. m. i prosi W. K. Mci, abyś ią raczył przyiąć. — Na okręcie Centaurus przed Roogerswick d. 28 Sierpnia,,

"J. K. Mość (wyrazy dworskiey gazety Szwedzkiey pod d. 7 Września) przesłał wspomnioną banderę Nayiaśnieyszemu Królowi W. Brytanii, ponieważ przez iego okręty zabraną została, chcąc oraz okazać przez to swoie ukontentowanie z odwagi, którey Admirał Hood, officerowie i maytkowie Angielskich okrętow dowod dali, co J. K. Mość bierze za dobry znak ścisłego z sobą połączenia obu narodow.

Z Amsterdamu d. 12. Listopada.

Tuteyszy dom kupiecki Hope oznaymił iż chce zapłacić zaległą prowizyą od długu Hiszpańskiego.

Jeden z naszych korsarzow przyprowadził tu zdobyty Angielski okręt; od kapitana iego dowiedzieliśmy się, iż nie udał się zamysł Angielskich i Hiszpańskich ajentow przeciw Buenos - Ayres. Jenerał Liniers oświadczył się wyraźnie, iż chce bydź sprzymierzyńcem Francyi. Angielskiemu okrętowi, który przed Buenos - Ayres przybył, zapowiedziano, żeby się natychmiast oddalił, inaczey dadzą batterye do niego ognia. Dodaią, iż krótko przed pokazaniem się Angielskiego

okrętu, przybył do Buenos Ayres posłaniec od nowego Krola Hiszpańskiego.

Bryg Batawiia, który z Nowegoiorku do Rosseli przybył, przywiozł listy do 25 Września, które zawieraią w sobie następiącą wiadomość: W 10 dni po odpłynieniu okrętu Batawiia, miał udać się do Europy Amerykański rządowy okręt. Do tey chwili nie było podobieństwa, żeby embargo miało bydź w Ameryce zdięte. Miasto Boston podało prezydentowi prożbę o zniesienie embargu; lecz z odpowiedzi prezydenta przekonał się każdy o potrzebie tego środka. Od przeszłey zimy żaden z kupcow w Ameryce nie zbankrutował.

Poźnieysze doniesienia wspominaią o przybyciu Amerykańskiego rządowego statku do Anglii, który tam wysadził posłańca, potem udał się do Orientu. Zdaie się bydź rzeczą pewną, iż embargo w Ameryce nie będzie zdięte.

Dzienniki Paryzkie zawieraią następuiące z Bajony artykuły:

Z Bajony d. 3. Listopada.

Doniesienia, które od kilku dni z Hiszpanii odbieramy, powiększyły szczęście posiadania w murach naszych Nayiaśnieyszego Cesarza. Marszałek Xżę Cornegliano attakował d. 26 Października wszystkie stanowiska, które nieprzyiaciel na lewem brzegu rzeki Ebro posiadał, zabrał mu 1200 jeńcow z liniiowego woyska, pomiędzy któremi liczą 40 officerow. Marszałek Xżę Gdański nauczył Margrabiego de la Romana, iż zdrada nigdy zdraycom na dobre nie wychodzi. Wiarołomny ten Jenerał postąpił był z naylepszemi liniiowemi woyskami Hiszpańskiami aż o 3 mile z tey strony Bilbao. Xżę Gdański pobił ie d. 31 Października, pędził z pałaszem w ręku przed sobą, weszedł do Bilbao i ścigał daley nieprzyiaciela. Cesarz przeniosł głowną swoią kwaterę do Tolosy.

Dnia 4. Listopada.

Cesarz wyiechał ztąd dziś w południe do Irun. J. C. K. Mość przepędzi, iak mowią, noc dzisieyszą w Irun, a iutro rano uda się do wysokiego swoiego Brata do Wittoria.

J. C. K. Mość nie mogł długo zachować inkognito w zamku Marrac; Bajończykowie nieomieszkali okazać radości swey z szczęśliwego przybycia Monarchy. Wczoray było miasto z ochoty oświecone: niezmierne tłumy ludu zapełniały ulice i rynki, i wszędzie dawały się słyszeć okrzyki: Niech żyie Napoleon!

Mowią, iż przy Logrono zaszła korzystna dla naszego woyska potyczka. Powstańcy zupełnie pobitemi zostali. W inney stronie oddział korpusu Marszałka Moncey stoczył przy Lerino d. 26 Października potyczkę, w którey Hiszpanie pobitemi zostali. Owocem tey potyczki było kilkanaście dział i 600 jeńcow, których tu wczoray przyprowadzono. Officerowie osadzeni są w cytadelli. Przyprowadzeni tu Hiszpanie w tak nędznym znaydu ą się stanie, iż litość wzbudzaią. Ubior ich składa się z łachmanow i chodzą boso.

W wszystkich okolicach czynią przygotowania do dzielney zaczepki, i przybycie Cesarza zrządzi bezwątpienia wielkie zdarzenia. Zapewniaią, iż poczynione są wszelkie przygotowania do oderznięcia cofania korpusowi de la Romana. Saragossa będzie w krótce oblężona. Dziś biega tu pogłoska, że Bleck utracił w potyczce z Jenerałem Verdier 5 do 6000 ludzi; lecz ta pogłoska zdaie się bydź zawczesna.

Woyska Francuzkie w Hiszpanii będą,

iak mowią, na 8 wielkich korpusow podzielone, którremi dowodzić będą Marszałkowie Ney, Bessieres, Soult, Mortier, Wiktor, Moncey, Jenerał St. Cyr i Xżę Abrantu.

Mowią także o woysku odwodowem; lecz nie wiadomo kto nim dowodzić będzie.

Cesarska gwardya piesza i konna, która w Bajonie była pozostała, wyszła dziś rowno z świtem i poprzedza J. C. K. Mość.

Dnia 5. Listopada.

Głowna kwatera przeniosła się z Irun do Tolosy. Potwierdza się, że Margrabia de la Romana zupełnie pobity został, i że iesteśmy panami Bilbao. St. Ander będzie także w krótce w naszych ręku. Mowią, iż gwardya będzie pod Marszałkiem Bessieres korpusem odwodowym, a dotychczasowym iego korpusem dowodzić będzie Marszałek Lannes.

Dnia 6. Listopada.

Wielkie przygotowania, które poczynione zostały do odparcia Hiszpanow od brzegow Ebry, odniosły pomyślny skutek. Jenerał Castannhios, którego przednia straż porażonna została, opuścił swoie stanowisko przy Soria; przez to poruszenie Margrabia de la Romana pozbawiony został posiłkow od głownego woyska Hiszpanow. Żałuie on zapewne, że się tak daleko zapuścił. Zołnierze Francuzey zaledwo postrzegli wiarołomny ten korpus, żądali zaraz rozkazu do boiu, i zwycięstwo było prędkie. Romana cofnął się w naywiększym nieładzie i stan iego nie pozwala mu nawet zasłonić St. Ander, które miasto w krótce od nas wzięte zostanie. Officerowie Hiszpańscy, których zabrano w niewolą w rozprawie przy Lerino i Logrono zadziwili się widząc tak wielkie przeciw sobie siły. Oszukano ich, wystawuiąc im, że nasze woyska nie mogą opuścić Niemiec, ponieważ tam zatrudnione są woyną. Niektórzy z nich wyznaią, iż w Hiszpanii panuie wielka niezgoda, iuż między korpusami woyska, iuż między ich jenerałami, iuż między cywilnemi władzami. To pewna, że właściciele niespokoynemi są o swoie maiątki; tłumy rewolucyyne zawsze są gotowe na nie się szarpnąć.

Z Paryża d. 12. Listopada.

Nayiaśnieyszy Cesarz przeniosł d. 5 Listopada głowną kwaterę do Wittoria.

Dziennik Argus powiada, że przybycie Nayiaśnieyszego Cesarza do Wittoria było hasłem do powszechney bitwy, w którey we wszystkich mieysçach odniesiono zupełne zwycięztwo.

Nayiaśnieyszy Cesarz miał przed wyiazdem do Bajony długie naradzenie z Rossyyskim Ministrem, Hrabią Romanzow, na którem znaydował się Xżę Benewentu i Minister Champagny. Domyślać się należy, że celem tego naradzenia były układy o pokoy z Angliią. Dway gońcy, którzy wysłani byli do Anglii, wysiedli powracaiąc do Ministra Champagny, który udał się zaraz do Hrabiego Romanzow. Ostatni miewa częste naradzenia z Xciem Benewentu. Odpowiedź, którą dał Angielski gabinet na propozycye obu Cesarzow, ieszcze nie iest wiadoma.

Z rozkazu Cesarza zakładaią w Tulus znaczne magazyny.

Monitor zawiera następuiący list Króla Neapolitańskiego do Ministra woyny, Hrabiego Huneburg:

"Mci woienny Ministrze! Posełam JW. Panu rapport o wyprawie woyska J. C. K. Mci, którym mam honor dowodzić, do wyspy Kapri. Postrzegam z ukontentowaniem, iż woyska moie pokazały się godnemi do walczenia z woyskami Cesarza Jmci.

Joachim Napoleon.

Monitor nic donosi nic dotąd z Hiszpanii.

P. Lagarde, który był intendentem policyi w Portugalii, powrocił do Paryża.

Poddozorca rewiiow Dufresne przysłał pod d. 3 z Bajony rapport, z którego pokazuie się, iż ubiory dla woyska nie są regularnie dostawiane. Oszukaństwo i łakomstwo dostawiaczow iest tego przyczyną. P. Viel zrobił kontrakt z kommissarzem naczelnym Peroud na 44,000 sordutow po 2 fr. 50 centimow. Viel zawarł znowu z kim innym kontrakt na 38,000 sordutow po 1 fr. 50 cent. Peyra de la Greve, który chciał także zarobić, zawarł kontrakt z kupcem w Bordeaux na dostawienie 20,000 sordutow po 1 franku. Kupiec ten godził się znowu z rzemieślnikami, którzy podięli mu się robić sorduty po 15, a naywięcey po 18 sous. Tak więc płacił rząd ieden sordut po 2 fr. 50 cent. ktory nie kosztował iak 18 sous, ponieważ pierwszy kontrahent chciał zyskać bez żadnego nakładu 38,000, a drugi 19,000 fr. &c. Takimże sposobem bywa rząd na suknie i innych rzeczach oszukiwany.

Pani Blanchard odprawiła wczoray dawno zapowiedzianą podroż powietrzną z ogrodu Tiwoli. P. Garnerin zaprowadził ią do łodki i podniosł się balon.

Cesarzowa odwiedziła wczoray w towarzystwie Królowey Hollenderskiey i wielu osob dworu, powtornie salę obrazow. Przypatrywała się pilnie wszystkim obrazom i wiele grzeczności oświadczyła przytomnym artystom.

Artyści, którzy przytomnemi byli w czasie, kiedy Cesarz rozdawał niektórym z nich krzyże legii honorowey, postanowili na dowod swey wdzięczności uwiecznić przez obraz ten czuły obrządek. Zgromadzili się zatem w piątek do P. Dawida, pierwszego malarza J. C. K. Mci, i iednogłośnie zlecili P. Gros zrobienie takowego obrazu.

Z Boulogne piszą, iż oczekuią tam znaczney liczby woyska, i z wielkim pośpiechem uzbroiaią flotylę.

Dalszy ciąg rapportu ministra wewnętrznego o położeniu Francyi.

" Głowna nasza szkoła mieć będzie iednostayny sposob uczenia bez nieprzyzwoitości dawnych ustanowień. Dozor iey rozciągać się będzie na naymnieysze szkołki. Działanie iey będzie proste i śpieszne, poniewż zależy od iednego naczelnika, W. mistrza; urząd, który nie dawno utworzony został. Szkoła głowna dostawiać będzie professorow, to iest mieć u siebie szkołę normalną, nauczaiącą wszelkiey sztuki uczenia. Nakoniec szkoła głowna iest zupełnie wolną w użyciu sposobow do rozszerzenia świtła w narodzie, nie zależąc od rządowey władzy tylko w ten czas, gdyby zapomniawszy się, postąpiła przeciw swemu obowiązkowi, psuła ducha publicznego i i mieszała porządek społeczności. Wystawiwszy rząd przez sześcio letnią nieprzerwaną pracę tak wspaniały gmach instrukcyi publiczney, nie opuścił naymnieyszego szczegółu tego obszernego pomnika. Niektóre miasta potrzebowały szkół; uczyniono zadosyć ich żądaniu. Zaledwo znayduie się teraz które miasto, żeby nie miało szkół stosownie do swey ludności. Szkoły prawa usprawiedliwiaią co rąz bardziey oczekiwania rządu. Ośm nowych liceow zostało postanowionych i 1200 uczniow odbieraią w nich bezpłatną edukacyą. Gdzie tylko Cesarz posunął swoy krok, wszędzie zaszczycił swoią obecnością szczęśliwy przytułek młodzieży, co iest nie małą zachętą dla uczących się. Ustanowienie burs zapewnia na zawsze kwitnienie liceow, pociechę dla rodzicow z postępu dzieci, &c.

Teatry, iako maiące wpływ do nauk i kunsztow nie uszły także baczności rządu.

Administracya wewnętrzna.

Wewnętrzna administracya Francyi wyciąga wielkiey baczności rządu. Każda iednak część tego wielkiego zbioru ma nad sobą przyzwoity dozor. Dla przekonania się lepiey o potrzebach swego państwa, zwiedza J. C. K. Mość co rok inne okolice. W tych użytecznych podrożach zgromadza około siebie urzędnikow rożnych stanow; sądzi sam o ich zdatności, bada o nadużyciach i o sposobach ulepszenia rzeczy. Kupiec, fabrykant i rolnik wyiawiaią mu wolno swe zdania. Cesarz widzi osobiście stan miast, wsiow, rozmaitych zakładow, rękodzielni i warsztatow. Wszędzie zasięgaiący iego geniusz, odkrywa razem co iest złego i sposoby ulepszenia. I tak przebiegł J. C. K. Mość w tym roku departamenta zaalpeyskie, departamenta południowo-zachodnie Francyi i część swoich kraiow, przez które iechał do Erfurtu. A że nie może kroku uczynić, żeby nie natrafił na ślad swey chwały, tak będąc w Piemoncie i w Niemczech zobaczył na zawsze pamiętne mieysca Marengo i Jena. Wszędzie użyteczne ustanowienia, dane rozkazy do przedsięwzięcia prac użytecznych i niespodziewane nadania ściągaią na niego błogosławieństwa ludu i zostawuią w sercach niewygasłą wdzięczność. Departamenta byłego Piemontu i Ligurii powierzone rządom Xcia Włoskiego, połączonego krwią z Cesarzem, zdaią się ściśley bydź z Francyą połączone.

Ustanowienia Dobroczynne.

Szpitale zostaiące pod ścisłem dozorem są przytułkiem kalekow, nędzy i starości. Fundusze używane są oszczędnie; i dzięki słusznemu zaufaniu, które czyni kommissya zarządzaiąca szpitalami, dzięki mądrości rządu, fundusze te pomnożyły się przez odkazy, &c. o 3 miliony 582 fr. Myśl J. C. K. Mci zwrocona od dawna była na przysługi, które siostry miłosierne nędznym i chorym czynią, oddał ie więc pod protekcyą swey matki i pod tą protekcyą i przez znaczne ich uposażenie czynią iescze większe przysługi ludzkości. Wody mineralne w Piemoncie zwrociły uwagę J. C. K. Mci pod czas iego tam bytności i poprawione są, rownie iak w Spa dla dobra ludzkości łazienki. Przedsięwzięte są środki do zniesienia żebractwa: w każdem departamencie znaydzie nędzny przytułek, &c.

Prace publiczne i gmachy.

Czas wskazał potrzebę rożnych gmachow. W Paryżu na mieyscu zbroiowni wznosi się wielki spiklerz. Na wina buduią dla kupcow skład wielki, wznoszą się fontanny, &c. Baczność rządu rozciąga się nie tylko do tego co iest potrzebnem, ale też i do tego, co może przyozdobić Paryż.

Mosty i gościńce.

Tamy inwalidow, Napoleona i Luwru prostuią koryto Sekwany i zapobiegaią iey wylewowi. Kamienny most nazwany Jenauskim idzie z pospiechem; drewniany most przy Sevres zastąpi kamienny; mosty między St. Cloud będą rozszerzone i poprawione. Po departamentach kilka powstało mostow, iak n.p. na Renie, &c. &c. Gościńce wszędzie utrzymywane są w dobrym stanie i robią się nowe, iak n.p. z Paryża do Hiszpanii, &c. Osuszanie bagien, rznięcie kanałow dla wygody rolnictwa i handlu idzie z pospiechem.

Przemysł.

Pomiędzy przemysłem rożnego rodzaiu wydoskonalone w tym roku zostało w dwoch rękodzielniach robienie białey blachy, która w niczem nie ustępuie Angielskiey. Wyznaczo-

na to była nadgroda, i ta iest powiększona w celu dalszego wydoskonalenia tey sztuki. Mechanika oszczędza wiele rąk przy warsztatach tkaczych. Machiny służące do wyrobiania bawełny pomnożone są od kilku lat i wydoskonalone. Nie ma nic, czegoby nie potrafiono dobrze zrobić. Tkanie i przędzenie znacznie wzrosło. Dwa te gatunki przemysłu dostarczaią więcey materyy, niżeli ich w kraiu z potrzebuiemy. Nie potrzebuiemy więc opłacać się ciemięrzycielom handlu. Machiny do robienia i podstrzygania sukna znacznie się rozmnożyły; rękodzielnie te wsparte zostały przez założenie pieniądzmi rożnych fabrykantow po departamentach. Konserwatorium kunsztow i warsztatow wzbogaca się przez nabycie nowych wzorow i czyni wielkie nadzieie przez nauki, które tam odbieraią uczniowie w rysunkach i w proporcyi jeometryczney. W szkole Szalońskiey poczyniono zostały ważne reformy. Izby do radzce rękodzielni i fabryk dostarczaią widokow użytecznych, z których wielkie wynikną korzyści. Instytut, który rozstrzyga spory między fabrykantami i użytemi przez nich robotnikami, czyni wielkie przysługi przemysłowi. Od ostatnich waszych, Moi Panowie, posiedzeń, żądało wiele miast takowych instytutow, i założone zostały w Nicei, Akwisgranie, Awenionie, Troyes, Mülhausen, Sedanie i Thiers.

(*Reszta potem.*)

Z Boulogne d. 8. Listopada.

Stosownie do nadeszłego z Paryża rozkazu stawiaią znowu w rożnych obozach nad brzegami szałasze i spodziewamy się w naszych i innych nadbrzeżnych okolicach przeszło 100,000 woyska. Roboty morskie idą z naywiększem pośpiechem, i uzbraiaią statki flotyli.

Z Amsterdamu d. 13. Listopada.

Dziś Minister wewnętrzny zagaił posiedzenia ciała prawodawczego. Szedł z wielką paradą z pałacu do gmachu Oudemanhuis zwanego, gdzie tymczasowo odbywa ciało prawodawcze swoie posiedzenia. Mowa ministra uważana iest iako wzor wymowy.

Dziś dał Westfalski Minister, Baron Münchhausen, z powodu urodzin swego Monarchy ucztę, a w wieczor będzie mieszkanie iego oświecone.

W tych dniach spuszczone tu z warsztatu zostaną dwa nowe okręty woienne.

Z Neapolu d. 24. Października.

Trzy zbroyne Angielskie okręty rozbiły się pod brzegami Sorento. Znaydowało się na nich 8 officerow i iedna kobieta, z którcmi obchodzono się tak, iak przystoi z ludzmi w nieszczęściu będącemi.

Przy zaczynaiącey się teraz prenumeracie na gazetę Krakowską od 1go Stycznia do ostatniego Czerwca 1809 uprasza iey Redaktor, aby życzący ią sobie na dal trzymać raczyli się wcześnie zgłaszać i nie żądali przesełania iey sobie pod własnemi adressami, ale pod adressami urzędow pocztowych, gdyż poiedyncze koperty często giną, przez co Prenumeranci ponoszą uszczerbek; pakiety zaś do pocztowych urzędow regularnie dochodzą. Prenumerata połroczna iest zwyczayna: bez poczty zł. pol. 27, z pocztą zł. pol. 36. Jeżeliby kto życzył ią sobie koniecznie miewać pod swoim adressem, tedy dołoży do wspomnionych zł. pol. 36 za kopertowanie zł. pol. 4 na poł roku. Nadto raczy prenumerować się u naybliższego siebie pocztowego urzędu, który wziąwszy pieniądze obowiązany iest dostawiać regularnie gazetę i za nią iest w odpowiedzi.

DODATEK
DO № 97
GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 4 Grudnia 1808.

Z Peterzburga d. 2. Listopada.

Z powodu szczęśliwego powrotu Nayiaś: Imperatora do tuteyszey stolicy d. 28 Października o godzinie 11 w wieczor, całe miasto było następnego wieczora oświecone i wszyscy starali się okazać radość z przybycia Nayukochańszego Monarchy.

Francuzki Ambassador, Xżę Winceneyi, dał wczoray wspaniały bal. Jutro obchodzić będą officerowie gwardyi balem powrot Imperatora.

D. 30 Października była pierwsza wielka parada woyskowa po powrocie Imperatora, na którey znaydowało się 18,000 woyska.

Professor astronomii, nadworny Radca Horner, który odbył z Krusensternem podroż około świata, a potem był astronomicznym adjunktem akademii umieiętności, żądał i otrzymał uwolnienie od tego urzędu i wyiechał za granicę.

Jesień bardzo mamy łagodną i spodziewać się należy, iż rzeki kilka ieszcze tygodni będą dla żeglugi otwarte.

J. Imp. Mość oświadczył woyskom korpusu Jenerała porucznika Kameńskiego za wytrwałość i okazaną odwagę z szwedami swoie ukontentowanie, i darował każdemu żołnierzowi po rublu.

Z Bajony d. 7. Listopada.

Burgos znayduie się w naszych ręku. Hiszpanie uciekaią przestraszeni i rozproszeni z wszystkich stron przed woyskiem, które szybko naprzod postępuie.

Od dwoch miesięcy przebiegaią Angielscy wysłańcy okolice Hiszpanii, roznoszą doniesienia, że Francya dla nowey woyny w Niemczech, nie może stamtąd żadnego żołnierza odciągnąć. Nieszczęśliwy lud widzi teraz iak dalece go uwiedziono, i zemsta iego może bydź bardzo niebezpieczna dla tych, którzy go uwiedli.

Castannbios, na którym naywięcey powstańcy polegali, nie mógł żadnego z swoich stanowisk utrzymać. Wszędzie, gdzie tylko chciał iakowy odpor czynić, postrzegł, że iest zaskoczony i szukał ocalenia w ucieczce. W iego woysku nie ma żadnego porządku.

Gościńce zawalone są uciekaiącemi, bagażami i furami powstańcow, które nasze podiazdy zabieraią. W wszystkich potyczkach, które stoczyliśmy, byli Hiszpanie pobitemi.

Cesarz miał, iak mowią, oświadczyć, iż głowna iego kwatera będzie d. 17 b. m. w

Medycie, i nikt o tem nie wątpi.

Z Paryża d. 14. Listopada.

Część 5go korpusu Mortiera przeszła iuż, idąc do Hiszpanii, przez Orlean.

Mowią, że Marszałek Kellermann opuścił Moguncyą i udał się do Boulogne, (dla objęcia naczelnego dowodztwa nad woyskiem nad brzeżnem.)

Podług pism naszych Kapitan Surcouf korsarskiego okrętu z St. Malo zabrał w wschodnich Indyacch 14 Angielskich okrętow.

Przy Diepie złapano wieloryba, którego śledzie w tamte okolice zwabiły.

Jenerał Vandamme ma teraz głowną kwaterę w Boulogne.

Rossyyski Minister stanu, Hrabia Romanzow, wysłał stąd przed kilku dniami gońca do Peterzburga. Domyślaią się, że wiezie odpowiedź rządu Angielskiego.

Wyspa St. Domingo znayduie się, podług pism naszych, w cale w złem położeniu. Żywności od włożonego w Ameryce embargo poskoczyły do naywyższey ceny, a osadowe płody nie maią w cale pokupu. W północnym departamencie panuie naywiększe zaburzenie; iedno za drugim następuie powstanie. Angielscy kupcy osiadli w Kapie, wybieraią się ztamtąd, ponieważ nie maią nic do czynienia. Południowa część wyspy iest spokoynieysza; Murzyni po zakładali tam rękodzielnie, dla obeyścia się bez Europeyskich towarow.

Miasto Erfurt, podług naszych pism, ma bydz wolnem miastem ogłoszone i do Anzeatyckich przyłączone.)

Dzienniki nasze podaią liczbę drukarń teraz w Londynie do 200, zatrudnionych drukarzow 1550, będących w czynności prass do 580, peryodycznych pism w Anglii 256, a w samem Londynie 67.

DONIESIENIA.

W Drukarni Jana Maja na ulicy Floryańskiey pod Nrem 507 wyszedł na rok 1809 *Kalendarzyk dla Płci piękney*, zawieraiący w sobie 1) Prognostyk dla Płci piękney na rok 1809. 2) Arye z Metastasego. 3) Filon do Nice z rękopisma. 4) Wiersz Szczęście przez A. S. 5) Zwierciadło. 6) Proiekt modney edukacyi Panien. — W papier oprawny kosztuie zł. pol. 2, w lepszey oprawie iest na rożne ceny.

W teyże Drukarni wyszła nowa Xiążka: *Wyspa dziecinna przez Panią Genlis napisana i z Francuzkiego ięzyka na Polski przełożona*, in 8vo zł. pol. 2. — Rzecz tego dziełka zrobiła uczona Genlis w Polszcze.

Cyrkularz, od C. K. Galicyyskiego Guberaium kraiowego.

Poźnieysze zdawanie examinow z prawnych nauk nikomu nie iest dozwolone, który z odbytych nauk filozoficznych wywieść się nie może.

Gdy z przychodzących częstokroć prozb widzieć się daie, iż wielu z młodzieży, którzy skończywszy nauki gymnazialne, i wszedłszy w służbę u posiadaczow dóbr poźniey, dla pozyskania urzędu sędziego, żądaią, aby im wolno było examina z prawa złożyć, nie będąc przez naukę filozofii do tego przygotowani; przeto stosownie do dekretu wysokiey nadworney kommissyi nauk dnia 19 Lipca b. r. N. 119 do powszechney wiadomości rodzicow i opiekunow podaie się, iż nadal nikt, chociażby iuż dawniey w aktualney służbie lat kilka zostawał do złożenia examinow z prawa, dla dostąpienia urzędu sędziego, dopuszczonym nie będzie, ieżeli z odbytych nauk filozoficznych wywieść się nie może.

W Lwowie dnia 7 Października 1808.

Christyan Hrabia de Wurmzer, *Guber. Wiceprezes*,

Jan Baron de Metzburg, *Guber. Radca.*

Cyrkularz, od C. K. Galicyyskiego Gubernium kraiowego.

Ustanowienia kary na podanie nierzetelne urzędom celnym ilości towarow do Węgier wywozić się maiących.

Dla zapobieżenia częstym pokrzywdzeniom Niemiecko dziedzicznego cła, tudzież Węgierskiego skarbu, które dla tego się zdarzały, iż do Węgier przesyłane towary, co do istoty wprawdzie rzetelnie, co zaś do ilości, to iest, liczby, miary i wagi, wielokretnie i znacznie nierzetelnie podawane były. J. C. K. Mość rozporządzić raczył, aby od znalezioney przy rewizyi większey nad podaną ilość liczby, miary i wagi, ieżeli takowe o 2 1/2 procentu podanie przewyższaią oprocz zwykłego podług taryfy wywozowego cła naddto, od każdego towaru wyznaczone cło, sześć razy tyle iako karę pobierane, którą Niemiecko-dziedziczne urzędy od dnia nicieyszego obwieszczenia pobierać maią.

W Lwowie dnia 14. Października 1808.

Christyan Hrabia de Wurmser, Guber. Wiceprezes.

Jozef Baron de Riedheim. Guber. Radca.

Przez C. K. Galicyyskie Gubernium wypisuie się powtorny konkurs dla osadzenia mieysca Syndyka przy Magistracie Podgórskim z pensyą roczną 500 zł. ryn. i na pierwszego Assessora z pensyą roczną 300 zł. ryn. do czego examinowane Individuum wymaga się z tym dodatkiem, że kompetenci prożby swoie naydaley do ostatniego Grudnia r. b. do Cyrkularnego Bocheńskiego urzędu podawać maią. W Lwowie dnia 28 Października 1808.

Stosownie do rozkazu Wysokiego C. K. Sądu Szlacheckiego Krakowskiego pod d. 29 Sierpnia r. b. do Nr. 10602 wydanego ruchomości rożne iako to: miedz, cyna, fajans, wina, konie, powozy i meble po śmierci JW. Jakóba Wodzickiego pozostałe, tudzież stosownie do mandatu tegoż Sądu Szlacheckiego pod d. 5 Lipca 1808 wypadłego moneta miedziana stara do massy X. Sebastyana Pisulewskiego należąca przez publiczną licytacyą na dniu 19 Grudnia r. b. w kamienicy JW. Wodzickich pod Nr. 305 na ulicy S. Anny stoiącey za gotowe pieniądze przez niżey podpisanego Komornika sądowego sprzedawane będą. Dan w Krakowie d. 3 Grudnia 1808.

Dominik Raczyński, Kom. Sadowy Krakowski.

C. K. kraiowe Gubernium królestw Galicyi i Lodomeryi niniejszym obwieszcza: ponieważ Ilko Halabura, Olexa Halabura, Trinofi Kosian, Olexa Wasiliniuk, Fedor Zaharowski i Hrycko Słobodzian, synowie chłopow do Dominium Podwysokie w Zaleszczyckim Cyrkule leżącego, należących, emigrowali, a przebywanie onychże wcale iest niewiadome, przeto ciż stosownie do Cyrkularza ddto 15 Czerwca 1798 § I. niniejszym Eddyktem publicznie do powrotu lub usprawiedliwienia swoiego oddalenia z tym wezwani są zagrożeniem, że po czasu tego upłynieniu, podług przepisu prawa z niemi się postąpi. Dan w Lwowie d. 14 Wrześ. 1808.

Propinacya w państwie Myślenickim Galicyi Wschodniey będzie puszczona przez licytacyą dnia 15 Grudnia 1808 roku o god. 9 z rana. Te dobra są przy gościńcu Cesarskim Wiedeńskim i Węgierskim. Browar naywygodnieyszy z wszystkiem naczyniem i garcami. Dołączona do tey propinacyi iest wies, w którey iest ten browar. Ludność w tym państwie iest dusz około 17,000, karczem iest około 60. Cena roczna iest 11,000 zł. ryn. Kontrakt dany będzie na lat 3 i pół, i zaczynać się będzie od nowego roku 1809. O punktach do licytacyi, iakoś i o inwentarzach można się każdego czasu dowiedzieć w Dominikalney kancelaryi w Myślenicach.

Przez C. K. Galicyyskie Gubernium wypisuie się konkurs dla osadzenia mieysca na Syndyka przy Magistracie Sniatyńskim z pensyą roczną 300 zł. ryn. do 15 Grudnia r. b. z tym dodatkiem, że kompetenci dekretami Eligibilitatis ex utraque linea i zaświadczeniami zdolności i moralności opatrzeni prożby swoie w przeznaczonym czasie do Cyrkularnego Zaleszczyckiego urzędu podawać maią. W Lwowie dnia 28 Października 1808.

Przez C. K. Galicyyskie Gubernium wypisuie się konkurs dla osadzenia mieysca na Syndyka przy Magistracie Urzędowskim z pensyą roczną 400 zł. ryn. do 15 Grudnia r. b. z tym dodatkiem, że ci, którzy to mieysce otrzymać sobie życzą, swoie dekretami Eligibilitatis ex utraque linea i zaświadczeniami swey moralności, iako też i swoich zasług opatrzone prożby do Cyrkularnego Lubelskiego urzędu podać maią. W Lwowie d. 21 Paźdz. 1808.

Z C. K. Urzędu Cyrkularnego Krakowskiego podaie się do powszechney wiadomości, że kamienica pod Nrm 220 do Wszystkich Swiętych należąca, od dnia 1go Grudnia 1808 roku do 24 Czerwca 1811 w arędowną possessyą puszczona będzie, dnia 30 Listopada 1808 roku. Pretium fisci iest zł. ryń. 300. Każdy licytant przed rozpoczęciem licytacyi 10 procento na Vadium złoży. Licytacya zaś w Urzędzie Cyrkularnym odprawiać się będzie.
W Krakowe dnia 24 Listopada 1808.

Przez C. K. Galicyyskie Guberninm wypisuie się konkurs nowy dla osadzenia mieysca Burmistrza przy magistracie Samborskim z pensyą roczną 500 zł. ryń. do 10 Grudnia r. b. a kompetentom zaświadczeniami opatrzonym zaleca się, ażeby prożby swoie w namienionym terminie do Cyrkularnego Samborskiego urzędu podawali. W Lwowie d. 21 8bris 1808.

Magistrat C. K. Miasta Stołecznego Krakowa do wiadomości podaie: Iż rzeczy ruchome po Marcinie i Katarzynie Adamskich małżonkach, iako to: suknie męzkie i białogłowskie, bielizna, pościel i inne sprzęty domowe przez publiczną licytacyą na dniu 12 Grudnia r. b. o 9tey godzinie z rana zacząwszy ciągle w godzinach zwyczaynych tu w Sądzie za gotowe pieniądze więcey dającemu sprzedane będą. Wszyscy zatem życzący sobie tego kupna, maią się na czas i mieysce wyżey naznaczone stawić.

Gollmayer.
Łodziński.
Kozłowski.

Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stoł. Krakowa dnia 18 Listopada 1808.
Maiewski.

Sąd Dominikalny powiatowy C. K. dobr Kameralnych Słomniki Cyrku u Krakowskiego ninieyszym do publiczney podaie wiadomości: iż dla zaspokoienia długu 114 czer. zło. 12 zł. pol. c. s. c. na żądanie Augustyna Piątkiewicza i Jana Nowackiego, tudzież na zaspokoienie długu 17 czer. zło. c. s. c. na żądanie Stanisława Klisiewskiego osiadłości Woyciecha Pluteckiego prawem przekonanego, to iest dom w Słomnikach pod Nrm 21 stoiący, i ogrod 23 łokcie maiący, w tyłach domu tego będący, urzędownie pod dniem 5 Sierpnia r. b. za zł. ryń. 500 otaxowany, iako też pręt roli z trzech pol składaiący się, z których pierwsze przez 6 staiań, drugie przez 8 staień, a trzecie pole przez 4 staiania ciągnie się, za 500 zł. ryń oszacowany, gdy na pierwszey na dniu 17 Października r. b. ogłoszoney licytacyi nie były sprzedanemi dla niedostatku kupic chcących, tedy dnia 12 Grudnia r. b. o godzinie 9tey z rana w Słomnikach pod następuiącemi warunkami sprzedane zostaną:

1) Aby każdy kupna chęć maiący przed licytacyą dziesiątą część ceny szacunkowey iako Vdium złożył.

2) Aby kupiciel tych osiadłości lub zaraz po licytacyi skończoney całą cenę wylicytowaną lub też teyże połowę w sądzie tuteyszym, resztuiącą zaś summę w przeciągu dni 14 do depozytu C. K. kameralney Prefektury Słomnickiey złożył. W przypadku, gdyby kupiciel kondycyi pod Nrm 2gim położoney nie dopełnił, tedy na iego expens nowa licytacya przedsięwzięta zostanie. — Wszyscy zatym chęć kupna maiący w przeznaczonym dniu i miesiącu stawić się maią; wolność każdemu zostawuiąc akt detaxacyi w Registraturze tuteyszey Juryzdykcyi przeyrzeć. — Hypotekowani zaś kredytorowie, albo prawo zastawu maiący napominaią się, ażeby nie czekaiąc osobnego pozwu, stosownie do dekretu nadwornego ddto 22 Sierpnia 1797 praw swoich pilnowali i długi swoie tym pewniey zadyktowali, gdyż inaczey ani wierzyciela, ani kupuiącego patrzyć, tylko satysfakcyi swoiey z reszty summy wylicytowaney poszukiwać mogą.

J. Siekierski, w C. K. Kameralnych dobrach powiatowy Sędzia.

Przez Sąd Dominikalny C. K. dobr Kameralnych Słomniki Promnik, &c.
Dan w Promniku dnia 8 Listopada 1808.

Roman Hubicki Aktuaryusz.

(Przy dzisieyszey gazecie znayduie się 2gi Dodatek.)